

УДК 316.77:2-722 (477)

DOI <https://doi.org/https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.4.7>

Синчак Богдан Анатолійович,
 доктор філософії з журналістики, доцент,
 завідувач кафедри журналістики
 ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»
orcid.org/0000-0002-8186-5692
b.synchak@ugi.edu.ua

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЦУ ТА УПЦ (МП) В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Актуальність теми дослідження зумовлюється резонансністю тематики взаємодії Православної церкви України (ПЦУ) і Української православної церкви (Московського патріархату) (УПЦ (МП)). Порівняльна характеристика проблематики інформаційно-комунікаційної діяльності Православної церкви України й Української православної церкви (Московського патріархату) в умовах повномасштабної війни насамперед є важливою в контексті розуміння сутнісних розбіжностей між позиціями двох найбільших православних деномінацій в Україні. В умовах війни релігія як соціальний інститут покликана підтримати українське суспільство та допомогти людям зберегти віру в майбутнє. Вона повинна бути консолідуючим фактором, який зміцнює єдність українського суспільства, а не інструментом просування позарелігійних інтересів. Дебати про зв'язок Української православної церкви (УПЦ) з Московським патріархатом (МП) – це довготривалий процес, який розгортається не лише в межах проведення релігієзнавчих експертиз. Найактивнішим його учасником є суспільство. Саме завдяки різним інформаційним ресурсам кожна зі сторін поширює своє бачення ситуації, погляди, що ретранслює аудиторія кожної з релігійних спільнот. Це забезпечує можливості для самоадвокації Української православної церкви (Московського патріархату), а також може сприяти конструктивному інформаційному дискурсу між двома релігійними деномінаціями. Вивчення інформаційно-комунікаційної діяльності Православної церкви України й Української православної церкви (Московського патріархату) дає змогу розширити розуміння заявленої проблематики. У цьому контексті метою дослідження є визначення особливостей функціонування релігійного вузькоконфесійного медіапростору в Україні на прикладі інформаційної діяльності Православної церкви України й Української православної церкви (Московського патріархату). Предметом дослідження тут постає безпосередня інформаційна діяльність Православної церкви України й Української православної церкви (Московського патріархату), її ідентифікація та порівняльна характеристика реалізації інформаційної діяльності обох структур.

Ключові слова: інформаційна діяльність ПЦУ, інформаційна діяльність УПЦ (МП), інформаційна війна в релігійній площині, православ'я в умовах війни, взаємодія ПЦУ та УПЦ (МП).

Synchak Bohdan,
 PhD in Journalism,
 Associate Professor, Head of the Department of Journalism
 Ukrainian Institute of Arts and Sciences
orcid.org/0000-0002-8186-5692
b.synchak@ugi.edu.ua

INFORMATION AND COMMUNICATION ACTIVITIES OF THE OCU AND THE UOC (MP) IN THE CONTEXT OF FULL-SCALE WAR: A COMPARATIVE ANALYSIS

The relevance of the research topic is determined by the resonance of the subject of interaction between the OCU and the UOC (MP). A comparative analysis of the information and communication activities of the OCU

and the UOC (MP) in the context of full-scale war is important, first and foremost, for understanding the fundamental differences between the positions of the two largest Orthodox denominations in Ukraine. In wartime, religion as a social institution is called upon to support Ukrainian society and help people maintain faith in the future. It should be a unifying factor that strengthens the unity of Ukrainian society, not a tool in the hands of the security services. The debate about the Ukrainian Orthodox Church's (UOC) ties to the Moscow Patriarchate (MP) is a long-term process that's happening not only in religious studies circles. Society is the most active participant in this debate. It is thanks to various information resources that each side disseminates its vision of the situation, a point of view that is relayed to the audience of each religious community. This provides opportunities for self-advocacy by the UOC (MP) and can also contribute to constructive informational discourse between the two religious denominations. Studying the information and communication activities of the OCU and the UOC (MP) allows for a broader understanding of the issue at hand. In this context, the aim of this study is to identify the characteristics of the functioning of the religious narrow-denominational media space in Ukraine using the example of the information activities of the OCU and the UOC (MP). The subject of the study is the direct information activities of the OCU and the UOC (MP), their identification, and a comparative analysis of the implementation of information activities by both structures.

Key words: information activities of OCU, information activities of UOC (MP), information warfare in religious sphere, Orthodoxy in wartime, interaction between OCU and UOC (MP).

Постановка проблеми. Понад 55% громадян України ідентифікують себе як православні, такі дані наводяться згідно з результатами соціологічного дослідження Центру Разумкова за 2024 р. (Центр Разумкова, 2025, с. 32). Це свідчить про те, що значна частина українського суспільства так чи інакше перебуває у сфері інформаційного впливу, пов'язаного із православними деномінаціями. Найчисленнішими з них є Православна церква України (далі – ПЦУ) – понад 35%, Українська православна Церква (Московського патріархату) (далі – УПЦ (МП)) – 5,5%. «Просто православні» – понад 13%, а «не відповіли» на це запитання – понад 44% опитаних (Центр Разумкова, 2025, с. 34). З наведених даних можна зробити висновок, що значна частина респондентів, які ідентифікують себе як православні, ще остаточно не визначилися щодо конкретної церковно-конфесійної приналежності. Саме тому означена вище сфера інформаційного впливу має не лише парафіяльний характер, спрямований на взаємодію із членами церковної громади, але й загальноукраїнський, розрахований на широку цільову аудиторію, яка потенційно може стати частиною тієї чи іншої релігійної деномінації. Це підтверджується також тим, що «понад 41% респондентів позитивно ставляться до впровадження в церковних структурах новітніх інформаційних технологій, як-от соціальні мережі, практика «церков у смартфоні» тощо (Центр Разумкова, 2025, с. 47). Отже, попит на інформацію релігійного характеру у православному контексті, подану в сучасних форматах, є достатнім для того, щоби ПЦУ

та УПЦ (МП) розвивали власні комунікаційні стратегії, за допомогою яких вони могли б скоротити дистанцію між людьми, які не є активними учасниками церковно-релігійного обряду, а також публікувати актуальні новини стосовно церковного життя для тих, кого ця інформація цікавить найбільше. Основна проблематика в окресленому спрямуванні полягає в тому, що на фоні повномасштабної російсько-української війни триває інформаційна війна, а релігійна площина є м'якою силою пропаганди в цьому протистоянні, тому особливої уваги потребує сфера інформаційно-комунікаційної діяльності двох найбільших релігійних православних деномінацій в Україні.

Метою дослідження є визначення особливостей функціонування релігійного вузькоконфесійного медіапростору в Україні на прикладі інформаційної діяльності ПЦУ та УПЦ (МП).

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі було використано методи аналізу і синтезу, зокрема для систематизації та категоризації інформаційної діяльності. Методи моніторингу й моделювання застосовані для формування предметної аргументаційної бази в наведених даних.

Огляд актуальних публікацій. Українські науковці з різних боків розглядають проблематику явища інформаційної діяльності православних релігійних деномінацій в Україні. Наприклад, О. Добродум, Е. Мартинюк, О. Никитченко звертають увагу на релігійний аспект сприйняття сучасної війни, зокрема на те, що «війна знов загострила стосунки всередині православного світу» (Добродум,

2023, с. 189). Це підтверджує те, що інформаційна діяльність ПЦУ й УПЦ (МП) потребує особливої уваги. І. Луцан зауважує, що «церква досить активно шукає ефективні моделі вирішення нагальних проблем, оскільки вона постійно присутня в публічній сфері» (Луцан, 2022). Тут також згадується про причетність релігійних деномінацій до публічного дискурсу. В. Токман звертає увагу на проблематику духовної незалежності українців, на можливості обмеження деструктивного впливу Московського патріархату в Україні (Токман, 2022). Це вказує на специфічність сфери впливу релігійної інформаційно-комунікаційної діяльності. В. Чернописька та М. Малиш звертають увагу на різноманітні напрями інформаційної діяльності релігійних організацій, зокрема на екологічний. Автори зазначають, що церкви «є відкритими для співпраці з органами державної влади, інститутами громадянського та соціумом у напрямі захисту довкілля та вирішення екологічних проблем» (Чернописька, 2022). Отже, інформаційна діяльність релігійних деномінацій може виходити за рамки конфесійного вчення та окреслювати різноманітні сфери соціальних проблем. О. Полумисна та Б. Синчак згадують про загальний конфронтаційний медійний фон між ПЦУ й УПЦ (МП), зокрема його загострення після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну, поступове накопичування з моменту здобуття ПЦУ Томосу про автокефалію 2019 р. (Полумисна, 2024). У працях означених авторів у різних аспектах актуалізується проблематика інформаційної діяльності ПЦУ й УПЦ (МП), проте у згаданих дослідженнях не дається системний аналіз порівняльної характеристики інформаційно-комунікаційної діяльності цих релігійних деномінацій. Саме тому заявлена проблематика є актуальною темою для досліджень.

Основна частина. Для предметного розгляду заявленої проблематики необхідно безпосередньо проаналізувати основу інформаційну діяльність означених релігійних деномінацій. Реалізація поставленого завдання передбачає пошук відповідних джерел, ідентифікацію їх приналежності, категоризацію, визначення орієнтовного охоплення цільової аудиторії, встановлення особливостей виокремлених категорій. Порівняльна характеристика сукупності

зібраних і узагальнених статистичних результатів дослідження дасть можливість предметно зіставити дві комунікаційні стратегії, звернути увагу на сильні і слабкі сторони в обох випадках. Для реалізації поставлених завдань насамперед розгляду потребує основна інформаційна діяльність ПЦУ (див. табл. 1).

У таблиці 1 узагальнено сукупність основних інформаційних ресурсів ПЦУ, про які наявна інформація у відкритому доступі. Варто звернути увагу на те, що подана характеристика не є вичерпною, якщо говорити про всеукраїнський масштаб, адже серед понад 5 тис. парафій ПЦУ у значній частині є власні інформаційні ресурси, ідентифікація і детальне дослідження яких виходять за межі поставлених завдань. Проте в таблиці 1 наведені приклади сайтів окремих єпархій, цього досить для того, щоби сформулювати предметне уявлення про потенційні можливості інформаційно-комунікаційної діяльності ПЦУ в дещо вузкому парафіальному контексті. Саме тому узагальнені дані є відображенням основної інформаційної діяльності ПЦУ, в яку лише оглядово включено сайти окремих єпархій.

Дослідження інформаційної діяльності УПЦ (МП) має аналогічну вищенаведеній методологію. Проте варто зазначити, що досвід ведення такої релігійно-конфесійної діяльності в УПЦ (МП) є значно більшим, ніж у ПЦУ. Це зумовлено тривалістю функціонування УПЦ (МП) на території України. З огляду на це, починаючи із 2018 р., ПЦУ почала активно розвивати ці напрями, але залучення реальної цільової аудиторії до взаємодії із продукованим контентом потребує тривалих зусиль, результати яких повною мірою можуть бути належним чином реалізовані в довгостроковій перспективі. На це звертається увага в порівняльній характеристиці. Для реалізації поставлених завдань окремого розгляду потребує основна інформаційна діяльність УПЦ (МП) (див. табл. 2).

Подана в таблиці 2 загальна характеристика інформаційно-комунікаційної діяльності УПЦ (МП), як і щодо ПЦУ, передбачає узагальнені дані, які є відображенням основної інформаційної діяльності УПЦ (МП), лише оглядово включено сайти окремих єпархій, як приклади. Це зумовлено й тим, що за обсягом поточного дослідження не передбачено аналіз додаткових сотень сайтів і соцмереж окремих парафій ПЦУ

Основна інформаційна діяльність ПЦУ станом на 8 липня 2025 р.

№	Найменування категорії / інформаційного ресурсу	Коментар
Основні офіційні інформаційні ресурси		
1.	Офіційний сайт ПЦУ – pomisna.info	
Соцмережі		
2.	Офіційні соцмережі ПЦУ на платформах: – Facebook (активна) – 160 тис. підписників; – YouTube (активна) – 55,4 тис. підписників; – Instagram (активна) – 8,2 тис. підписників; – X (Twitter) (без дописів) – 3,4 тис. підписників; – TikTok-акаунт “pravoslavna_ua” (активний) – 13,8 тис. підписників; – *+Соцмережі різних єпархій.	У сукупності загальне охоплення наведених соцмереж орієнтовно становить понад 240,8 тис. , без урахування не підписаних користувачів і соцмереж єпархій.
3.	Окремі офіційні соцмережі предстоятеля ПЦУ Епіфанія на платформах: – Facebook (активна) – 202 тис. підписників; – Instagram (активна) – 55,1 тис. підписників; – X (Twitter) (малоактивна) – 62,6 тис. підписників.	У сукупності загальне охоплення наведених соцмереж предстоятеля ПЦУ орієнтовно становить понад 319 тис. , без урахування не підписаних користувачів.
Основні телеграм-канали		
4.	– офіційний канал ПЦУ, @uoc_osu (активний) – 1,75 тис. підписників; – телеграм-канал для музичного служіння Клірос ПЦУ, @kliros_osu (активний) – 683 підписники; – *+телеграм-канали різних єпархій.	Загалом, згідно з даними, наявними у відкритому доступі, активність ПЦУ в телеграмі не є значною мірою розвинена.
Мобільні застосунки		
5.	Застосунок ПЦУ «Моя церква» – понад 50 тис. завантажень на Google Play. В App Store ця інформація недоступна (dw.com, 2021; Google Play, 2025).	Зручний і адаптивний застосунок з картою парафій по Україні, церковним календарем, новинами, категоризованими молитвами, можливістю їх аудіовідтворення.
Приклади сайтів окремих єпархій		
6.	Приклади: – Волинська єпархія ПЦУ – pravoslavnavolyni.org.ua (активний); – Переяславсько-Вишневська єпархія ПЦУ – pereyaslav-eparchia.kiev.ua (активний).	Такі інформаційні ресурси мають регіональну спрямованість, проте публікують новини й усеукраїнського значення.
Зарубіжні діаспори		
7.	Вікаріат ПЦУ у США, Канаді, Австралії та Японії – uockr.net.	Контент сайту чомусь лише українськомовний, без доступу до можливості перегляду іншими мовами.
Додаткові інформаційні ресурси		
8.	Інформаційний медіаресурс ПЦУ Україна Православна (активний) – uaorthodox.com.	Додатковий інформаційний ресурс ПЦУ.

й УПЦ (МП). Отже, у таблиці 2, як і в таблиці 1, подані результати, які відображають загальну картину, дають предметне уявлення про інформаційну діяльність УПЦ (МП), без урахування вичерпного розгляду всіх наявних парафіяльних інформаційних ресурсів.

Порівняльна характеристика комунікаційної стратегії ПЦУ й УПЦ (МП). Визначені результати дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності двох означених релігійних деномінацій вказують на спільні і відмінні риси в організації інформаційної стратегії кожної з них. Зокрема, тут можна навести загальну кількість підписників або конкретних інформаційних платформ. Подекуди інформаційно-комунікаційна діяльність ПЦУ й УПЦ (МП)

має власні відмінності, які у процесі дослідження було сформульовано як окремі категорії.

Для предметної порівняльної характеристики необхідно зіставити узагальнені результати інформаційної діяльності ПЦУ й УПЦ (МП) (див. табл. 3).

Згідно з узагальненими результатами систематизованих даних таблиць 1 і 2 можемо характеризувати спільне та різне в обох випадках. Офіційні сайти в УПЦ (МП) представлені чисельніше, ніж в ПЦУ, деякі з них заборонені до перегляду згідно із Законом України «Про введення персональних санкцій». У цьому контексті ПЦУ має куди розвиватися. Проте, зважаючи на тривале функціонування УПЦ (МП) в Україні, імовірно, УПЦ (МП) активно

Основна інформаційна діяльність УПЦ (МП) станом на 8 липня 2025 р.

№	Найменування категорії / інформаційного ресурсу	Коментар
Основні офіційні сайти		
1.	Офіційний сайт Синоду УПЦ (МП) – church.ua.	
2.	Синодальний інформаційно-просвітницький відділ УПЦ – news.church.ua.	Доступ до ресурсу заборонений в Україні відповідно до вимог Закону України «Про санкції».
Соцмережі		
3.	Офіційні соцмережі УПЦ (МП) на платформах: – Facebook (активна) – 224 тис. підписників; – YouTube (активна) – 148 тис. підписників; – Instagram (активна) – 32,8 тис. підписників; – X (Twitter) (без дописів) – 620 підписників; – TikTok-акаунт “church.ua” (активний) – 19,6 тис. підписників; – +*соцмережі єпархій.	У сукупності загальне охоплення наведених соцмереж орієнтовно становить понад 424,5 тис. , без урахування не підписаних користувачів і соцмереж єпархій.
4.	Соцмережі предстоятеля УПЦ (МП) Онуфрія на платформах: – Facebook (малоактивна, не підтверджена) – 8,7 тис. підписників. *Неофіційні фейсбук-групи УПЦ (МП) (Прокопчук, 2025): – «Українська Православна Церква» – 130,7 тис підписників; – «Православна Віра. УПЦ» (активна) – 19,1 тис. підписників; – «Святая Троица. УПЦ» (активна) – 33,1 тис. підписників; – «Православие с Онуфрием. УПЦ» (активна) – 14,6 тис. підписників; – «Почаївський Листок» (активна) – 151,4 тис. підписників; – «Група підтримки православних в Україні» – 33,5 тис. підписників.	Імовірно, через похилий вік предстоятеля УПЦ (МП), його особисті соцмережі на різних платформах не є додатковим інформаційним ресурсом, який би підсилював офіційні майданчики релігійної деномінації. У сукупності загальне охоплення наведених неофіційних фейсбук-груп УПЦ (МП) орієнтовно становить понад 382,4 тис. , без урахування не підписаних користувачів. Тут приватні або безпосередньо пов'язані з УПЦ (МП) особи публікують та роблять репости публікацій конфесійного характеру.
Основні телеграм-канали		
5.	– «Українська Православна Церква», @urc_news (активний) – 23,1 тис. підписників; – Соціальний відділ УПЦ «Церква допомагає», @blago_church_ua (активний) – 941 підписник.	Загалом, згідно з даними наявними у відкритому доступі, активність УПЦ (МП) у телеграмі має охоплення понад 23 тис. підписників.
Приклади сайтів окремих єпархій		
6.	Приклади: – Андріївська церква УПЦ (МП) – andriyivska-tserkva.kiev.ua (активний); – Вінницька Єпархія УПЦ (МП) – eparhia.vn.ua (активний).	Такі інформаційні ресурси мають регіональну спрямованість, проте публікують новини й усеукраїнського значення.
Офіційні інформаційні ресурси, спрямовані на іноземну аудиторію		
7.	Сайт Синодального відділу зовнішніх церковних зв'язків УПЦ (МП) – vzc.church.ua (активний).	Українськомовний і англомовний контент сайту мають актуальну періодичність.
Заборонені зловмисні інформаційні ресурси, пов'язані з УПЦ (МП)		
8.	Контекст: – У 2024 р. СБУ заявила про «знешкодження агентурної мережі ФСБ під прикриттям УПЦ (МП)» (Служба безпеки України, 2024); – «координатором мережі в Україні був затриманий СБУ клірик. Він відповідав за поширення матеріалів, в яких підбурювали до міжконфесійної ворожнечі та виправдовували агресивну війну проти України» (Служба безпеки України, 2024); – «підготовлений контент розповсюджували через десятки підконтрольних каналів у Telegram та YouTube, а також на сторінках у Facebook і офіційних сайтах різних єпархій УПЦ (МП)» (Служба безпеки України, 2024). Приклади Facebook-сторінок: – Спільнота православних журналістів (СПЖ) – 54,8 тис. підписників; – «Перший козацький» – 93 тис. підписників. *Особливість контенту таких ресурсів полягає в антизахідному, антиукраїнському, проросійському векторі подання релігійно-політичної інформації у формі фейків і маніпуляцій.	Тут ідеться не про всі заблоковані чи заборонені в Україні інформаційні ресурси, пов'язані з УПЦ (МП), а саме про ті, які, згідно з даними правоохоронних органів, вважаються зловмисними. Керівництво УПЦ (МП) в Україні безпосередньо може не мати до цього стосунку, ключова роль в організації, імовірно, належить спецслужбам РФ. Проте окремі представники УПЦ (МП) були виконавцями, а цільовою аудиторією, очевидно, є спільнота УПЦ (МП).

Порівняльна характеристика інформаційної діяльності ПЦУ й УПЦ (МП)

№	Назва категорії		Коментар
	ПЦУ	УПЦ (МП)	
1.	Основні офіційні сайти		
	1	2	УПЦ (МП) має окремий інформаційний відділ.
2.	Офіційні соцмережі		
	5 (240,8+ тис. підписників)	5 (424,5 + тис. підписників)	Кількість підписників УПЦ (МП) значно переважає на Facebook, YouTube і Instagram.
3.	Соцмережі предстоятеля		
	Facebook, Instagram, X (Twitter) (319+ тис. підписників)	Facebook (8,7 тис. підписників)	В УПЦ (МП) є багато неофіційних фейсбук-груп, загальна кількість підписників найбільших 6 становить понад 382,4 тис.
4.	Основні телеграм-канали		
	2 (2+ тис. підписників)	2 (23+ тис. підписників)	УПЦ (МП) має краще розвинений основний телеграм-канал.
5.	Мобільні застосунки		
	1 (понад 50 тис. завантажень на Google Play)	немає	ПЦУ має зручний і багатофункціональний застосунок для щоденного користування.
6.	Додаткові новинні інформаційні ресурси		
	1 (новинний сайт)	немає	ПЦУ має повноцінний новинний сайт.
7.	Офіційні інформаційні ресурси, спрямовані на іноземну аудиторію		
	1 сайт	1 сайт	На сайті ПЦУ немає перекладу англійською, УПЦ (МП) його має.
8.	Заборонені або зловмисні інформаційні ресурси, пов'язані із церквою		
	немає	десятки (за інф. СБУ)	Десятки підконтрольних каналів у Telegram та YouTube, а також на сторінках у Facebook і офіційних сайтах різних єпархій УПЦ (МП).

розвивали цей напрям тоді, коли соцмережі не мали такої популярності, як сайти. Цим, а також блокуванням може бути зумовлена різниця в чисельності. Офіційні соцмережі за кількістю підписників значно переважають в УПЦ (МП), натомість особисті соціальні мережі предстоятеля як додаткові джерела інформації значно переважають у ПЦУ, ця різниця може не вважатися значною. Телеграм-канали в обох парафіях слабкорозвинені, проте в УПЦ (МП) значно більша кількість підписників. Як додатковий інформаційний ресурс ПЦУ має новинний сайт «Україна православна». А також досить прогресивною є розробка застосунку «Моя церква», який призначений для щоденного використання, містить геолокацію парафій, церковний календар, категоризовані молитви з можливістю аудіовідтворення, окремий розділ новин. Це, безперечно, є прогресивною формою інформаційної комунікації порівняно з УПЦ (МП).

Висновки. У процесі дослідження та порівняльної характеристики інформаційно-комунікаційної діяльності ПЦУ й УПЦ (МП) можна резюмувати такі результати. По-перше,

інформаційна діяльність УПЦ (МП), імовірно, більше розрахована на старшу цільову аудиторію, що постає з високої активності у Facebook. Натомість ПЦУ реалізує власну інформаційну політику більш збалансовано. По-друге, наявність численних неофіційних Facebook-груп УПЦ (МП) свідчить про залученість і цікавість мирян до довіколаконфесійної комунікації. Проте мобільний застосунок ПЦУ видається дещо прогресивнішим способом для повсякденного підтримування регулярних релігійних практик прихожанами. По-третє, офіційні інформаційні ресурси спрямовані на іноземну аудиторію в УПЦ (МП) представлені значно краще, адже в ПЦУ немає англійської версії відповідного сайту. По-четверте, наявність заборонених і зловмисних інформаційних ресурсів, пов'язаних з УПЦ (МП), згідно з даними СБУ, може свідчити про використання РФ її аудиторії для поширення антизахідних і антиукраїнських фейків і маніпуляцій. Саме тому УПЦ (МП) необхідно вживати рішучих заходів, щоби запобігти поширенню контенту такого спрямування серед власних парафій.

Список використаних джерел:

- Добродум, О., Мартинюк, Е., & Никитченко, О. (2023). Інформаційне сприйняття сучасної війни (релігійний аспект). *Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи: матеріали I Міжнародної наукової конференції, м. Житомир, 27–28 квітня 2023 р.* (О. А. Черниш, В. М. Слюсар, Л. М. Червона та ін., Ред.) Житомир: Житомирська політехніка, 2023, 353 с.
- Луцан, І. (2022). Практичні моделі соціально значущої діяльності священнослужителів православної церкви України в умовах воєнних злочинів Росії проти України (на прикладі західного регіону країни). *Educational Discourse: Collection of Scientific*, 41 (7–9), 86.
- Моя Церква (ПЦУ). *Google Play*, 2025. <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.d2.pcu&hl=uk> (дата звернення 25.06.2025).
- Полумисна, О., & Синчак, Б. (2024). Конфронтації в медіа між Православною церквою України (ПЦУ) і Українською православною церквою Московського патріархату (УПЦ МП). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 35 (74), 5, (2), 187–194.
- ПЦУ створила мобільний додаток з молитвами. *dw.com*, 2021. <https://www.dw.com/uk/pravoslavna-tserkva-ukrainy-stvoryla-mobilnyi-dodatok-z-molytvamy/a-59189779> (дата звернення 25.06.2025).
- СБУ знешкодила масштабну агентурну мережу ФСБ, яка «під прикриттям» УПЦ (МП) намагалася дестабілізувати ситуацію в Україні (відео). *Служба безпеки України*, 2024. <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-zneshkodyla-masshtabnu-ahenturnu-merezhu-fsb-yaka-pid-prykryttiam-upts-mp-namahalasia-destabilizuvaty-sytuatsiiu-v-ukraini-video> (дата звернення 25.06.2025).
- Сергій Прокопчук: Вплив інформаційних ресурсів та соціальних мереж на формування міфологічного світогляду серед православних українців. *sofyske-bratstvo.org*, 2025. https://sofyske-bratstvo.org/sergij-prokopchuk-vplyv-informacijnyh-resursiv-ta-socjalnyh-merezh-na-formuvannya-mifologichnogo-svitoglyadu-sered-pravoslavnyh-ukrayincziv/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 25.06.2025).
- Токман, В. (2023). Важелі суспільного стримування УПЦ МП в сучасних реаліях. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*, 18, 53–159.
- Українське суспільство, держава і церква під час війни. Церковно-релігійна ситуація в Україні-2024 (Інформаційні матеріали). *Центр Разумкова*, 2025. <https://razumkov.org.ua/images/2025/01/28/2024-Religiya-religion-FIN.pdf> (дата звернення 25.06.2025 р.).
- Чорнописька В. та Малиш М. (2022). Роль релігійних організацій у забезпеченні права на безпечне для життя і здоров'я довкілля. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки». № 1 (33)*, 2022. С. 99–105.

References:

- Dobrodum, O., Martyniuk, E., & Nykytchenko, O. (2023). Informatsiine spryiniattia suchasnoi viiny (relihiinyi aspekt). *Sotsialno-humanitarni studii: innovatsii, vyklyky ta perspektyvy: materialy I Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii [Information perception of modern warfare (religious aspect). Social and humanitarian studies: innovations, challenges, and prospects: materials from the First International Scientific Conference]*, m. Zhytomyr, 27–28 kvitnia, 353 p. [in Ukrainian].
- Lutsan, I. (2022). Praktychni modeli sotsialno znachushchoi diialnosti sviashchennosluzhyteliv pravoslavnoi tserkvy Ukrainy v umovakh voiennykh zlochyniv rosii proty ukrainy (na prykladi zakhidnoho rehionu krainy) [Practical models of socially significant activities of clergymen of the Orthodox Church of Ukraine in the context of Russia's war crimes against Ukraine (based on the example of the western region of the country)]. *Educational Discourse: Collection of Scientific*, 41 (7–9), 86. [in Ukrainian].
- Moia Tserkva (PTsU). *Google Play [My Church (OCU). Google Play*, 2025. <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.d2.pcu&hl=uk> (accessed on 25.06.2025). [in Ukrainian].
- Polumysna, O., & Synchak, B. (2024). Konfrontatsii v media mizh Pravoslavnoiu tserkvoiu Ukrainy (PTsU) i Ukrainskoiu Pravoslavnoiu Tserkvoiu Moskovskoho patriarkhatu (UPTs MP) [Confrontations in the media between the Orthodox Church of Ukraine (OCU) and the Ukrainian Orthodox Church of the Moscow Patriarchate (UOC MP)]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnogo universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 35 (74), 5, (2), 187–194. [in Ukrainian].
- PTsU stvoryla mobilnyi dodatok z molytvamy [The OCU has created a mobile app with prayers. *dw.com*, 2021. Retrieved from: <https://www.dw.com/uk/pravoslavna-tserkva-ukrainy-stvoryla-mobilnyi-dodatok-z-molytvamy/a-59189779> (accessed on 25 June 2025). [in Ukrainian].
- SBU zneshkodyla masshtabnu ahenturnu merezhu fsb, yaka “pid prykryttiam” UPTs (MP) namahalasia destabilizuvaty situatsiiu v Ukraini (video) [The Security Service of Ukraine has dismantled a large-scale FSB agent network that was

attempting to destabilize the situation in Ukraine under the cover of the Ukrainian Orthodox Church (Moscow Patriarchate) (video)]. Sluzhba Bezpeky Ukrainy, Retrieved from: <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-zneshkodyla-masshtabnu-ahenturnu-merezh-u-fsb-yaka-pid-prykryttiam-upts-mp-namahalasia-destabilizuvaty-sytuatsiiu-v-ukraini-video> (accessed on 25.06.2025). [in Ukrainian].

Serhii Prokopchuk: Vplyv informatsiinykh resursiv ta sotsialnykh merezh na formuvannya mifologichnoho svitohliadu sered pravoslavnykh ukrainsiv. *sofiyske-bratstvo.org*, 2025 [Serhii Prokopchuk: The influence of information resources and social networks on the formation of a mythological worldview among Orthodox Ukrainians. *sofiyske-bratstvo.org*, 2025]. Retrieved from: https://sofiyske-bratstvo.org/sergij-prokopchuk-vplyv-informacijnyh-resursiv-ta-soczialnyh-merezh-na-formuvannya-mifologichnogo-svitoglyadu-sered-pravoslavnyh-ukrayinciv/?utm_source=chatgpt.com (accessed 25 June 2025). [in Ukrainian].

Tokman, V. (2023). Vazheli suspilnoho strymuvannia UPTs MP v suchasnykh realiiakh [Levers of social restraint of the Ukrainian Orthodox Church of the Moscow Patriarchate in modern realities]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofia. Istorii*, 18, 153–159. [in Ukrainian].

Ukrainske suspilstvo, derzhava i tserkva pid chas viiny. Tserkovno-relihiina situatsiia v Ukraini-2024 (Informatsiini materialy) [Ukrainian society, state, and church during the war. The ecclesiastical and religious situation in Ukraine in 2024 (Information materials)]. Razumkov Center, 2025. Retrieved from: <https://razumkov.org.ua/images/2025/01/28/2024-Religiya-religion-FIN.pdf> (accessed on 25 June 2025). [in Ukrainian].

Chornopyska, V., & Malys, M. (2022). Rol relihiinykh orhanizatsii u zabezpechenni prava na bezpechne dlia zhyttia i zdorovia dovkillia [The role of religious organizations in ensuring the right to an environment that is safe for life and health]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhniky". Serii: Yurydychni nauky*, 1 (33), 99–105. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 03.10.2025

Дата прийняття статті: 10.11.2025

Опубліковано: 26.12.2025